

TÜRKİYE'DE KLİNİK PSİKOLOJİ VE KLİNİK PSİKOLOJİ EĞİTİMİ

PSİ425 KLİNİK PSİKOLOJİ
ARŞ.GÖR.DR. EBRU AKÜN

- ABD'de bağımsız olarak klinik psikoloji uygulamaları yapabilmek için gerekli olan eğitim düzeyi **doktora** derecesinin alınmasıdır.
- Doktora programlarının Ph.D. ya da Psy.D. derecesi vermesi yasal olarak bir fark yaratmamaktadır.
- Doktora kuralının esnediği birkaç eyaletten de söz edilmektedir ve bu eyaletlerde yüksek lisans mezunu olarak, bağımsız olmasa da bazı çalışmalar yapmak mümkün olabilmektedir.

Boulder Modeli:

Bilim insanı – uygulayıcı model

(scientist-practitioner)

- 1949 yılında Boulder Colorado'da klinik psikolojide lisansüstü eğitim üzerine ilk konferans yapılmıştır. Klinik psikoloji eğitimindeki dominant modeldir.
- Bilim ve uygulamanın eşit ağırlıkta olması vurgulanır.
- Üniversiteden doktora derecesi (Ph.D.) derecesi alınır.
- Psikologlar bilim insanı-uygulayıcı olarak akademik veya klinik ortamda çalışacak şekilde eğitilirler.

Vail Modeli:

Uygulayıcı-uzman modeli

(practitioner-scholar)

- 1973'te Vail Colorado'da yapılan bir konferansta ise uygulayıcı-uzman modeli ve bununla beraber uygulamayı vurgulayan yeni bir doktora derecesi olan Psy.D. (Doctor of Psychology) ortaya çıkmıştır.
- Programlar, üniversitelere bağlı olmayan bağımsız Mesleki Psikoloji Okullarında yer alır (Schools of Professional Psychology) ve Psikoloji Doktoru derecesi verir.
- Bu program, meslek elemanı / uygulayıcı yetiştirme odaklıdır ve araştırma becerilerini geliştirmeye odaklanmadan uygulamada araştırma bulgularını kullanma ilkesini kabul eder.

Klinik bilim insanı modeli

(clinical scientist)

- 1991'de ortaya atılmıştır. Bu modeli destekleyenler, doktora (PhD) programlarında bilimsel yöntem ve görgül araştırmalar ile desteklenmiş klinik yöntemlerin vurgulanması gerektiğini savunurlar.
- Bu programlardaki öğrenciler, uygulamalı eğitimi tamamlarlar, ancak zamanlarının çoğunu orijinal araştırmalar üretmek için geçirirler.
- Ph.D derecesi verir ve öğrencileri çoğunlukla akademik kariyere hazırlar (akademiyle sınırlı değildir, öğrenciler isterlerse mezun olduktan sonra klinik ortamlarda da çalışırlar).

EFPA açısından, eğitim standartları EuroPsy (Avrupa Psikoloji Sertifikası) kapsamında ele alınmaktadır.

- Müfredat en az 5 yıllık (300 AKTS) bir süreyi içermelidir.
- Üniversitelerin ve ülkelerin eğitim sistemleri değişiklik gösterebilecek olmakla birlikte, bu süre birinci aşama için 180 birim, ikinci aşama için 120 birim (Lisans+Yüksek Lisans olarak "3+2" Bologna yapısına denk gelmektedir) şeklinde bölünebilir.
- nc aşamanın (süpervizyon altında çalışma) süresi ise en az 1 yıl (60 AKTS) veya eşdeğeri olmalıdır. Böylelikle toplam süre 6 yıl veya 360 AKTS'ye karşılık gelmektedir.

**Klinik psikoloji eğitimi açısından,
EuroPsy temel düzey sürecinin ikinci aşaması, yani yüksek lisans süreci:**

1. İkinci aşamada yaklaşık 60 birim (1 yıl) teorik dersler, seminerler ve ödevlerle geçirilmelidir. Program birey, grup ve toplum çalışmalarını dengeli olarak içermelidir.
2. 15-30 birim staj dönemine ve 15-30 birim araştırma projesi ya da tez dönemine ayrılmalıdır. Bu iki aktivite toplamda en fazla 60 birim (1 yıl) olmalıdır.
3. En az 30 birimlik süre (1 yıl) süpervizyon altında çalışma ile geçirilmelidir.

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Eğitimi - Tezli

- Program içeriği, bölümde yer alan klinik psikolog öğretim üyelerinin uzmanı oldukları yaklaşımlara göre düzenlenmelidir.
- Temel formasyon dersleri klinik psikologlar tarafından verilmelidir.
- Bunların hepsi o bölümün kendi kuramsal yaklaşımı çerçevesinde yapılabilmesi, bir bölümde birden fazla yaklaşım yer alıyorsa ağırlıklar belirlenmelidir.

Program müfredatında aşağıdaki
ders türleri olmalıdır
(her dersin bir dönemlik olacağı varsayılır):

1. Tercih edilen yaklaşıma (örn. Psikanalitik, Bilişsel Davranışçı ve Geşalt, vb.) ilişkin anlayış kazandıran ve temel kaynaklara dayanan en az bir kuramsal ders,
2. Psikopatoloji, tanı, vaka formülasyonu konusunda en az bir ders,
3. Klinik görüşme teknikleri konusunda en az bir ders,
4. İleri araştırma ve istatistik tekniklerinin ele alındığı en az bir yöntem dersi,

5. Ölçme ve değerlendirme konusunda ülkede kullanılan temel araçlara dayanan (ilgili testlerin uygulanması, yorumlanması ve rapora dönüştürülmesi becerilerini kazandıran) en az bir ders,
6. Tercih edilen psikoterapi uygulamasına yönelik en az bir ders (psikoterapi süpervizyonu dışında),
7. Kredili veya kredisiz bir etik dersi olmalıdır.,
8. Aşağıda belirtilen öğeleri içeren bir klinik uygulama programı olmalıdır.

a. **Psikoterapi Süpervizyonu**

- Birinci yılı izleyen dönemde başlar,
- Klinik psikoloji alanında doktora derecesine sahip ya da yüksek lisans derecesine sahip olup, son 10 yıl içinde toplamda en az beş yıldır psikoterapi uygulaması yapmakta olan öğretim elemanlarınca yürütülür,
- Bu süreçte öğrenci en az bir vaka ile psikoterapi sürecini süpervizyon altında tamamlamakla yükümlüdür.

- Bu süreçte süpervizyon en az bir akademik yıl sürmelidir.
- Süpervizyon birebir yürütülebileceği gibi üç-beş kişilik gruplarda, ancak öğrenci başına her hafta en az bir saat ayrılacak şekilde yürütülmelidir.

b) İlgili Diğer Uygulamalar

- Öğrenciler program tarafından uygun bulunan farklı mekânlarda (kurumun kendi bünyesindeki psikoterapi eğitim laboratuvarı ya da merkezleri, öğrenci sağlık/danışma merkezleri, hastaneler, vb.) süpervizyon altında uygulama deneyimi kazanmalıdır.
- Uygulamalar standart bir form aracılığıyla değerlendirilmelidir.

9. Avrupa Birliği ve EFPA-Europsy kriterleri ile uyum çerçevesinde iki yıl sonunda 120 ECTS kredisine ulaşılmalıdır. Bu açıdan birinci yıl akademik derslerin toplam kredisi 60 ECTS ve ikinci yıl süpervizyon altında yürütölen uygulamaların toplam kredisi de 60 ECTS olarak belirlenmiştir. **Özellikle ikinci yıldaki 60 ECTS'ye ulaşabilmek için 12 ayda yaklaşık 1500 saatlik (1 ECTS=25 saat) süpervizyon altında uygulama faaliyeti yürütölmüş olması beklenmektedir.** 12 ay üzerinden haftadaki karşılığı 30 saat olan bu ECTS hesabında, öğrencilerin uygulama için kullandıkları bireysel zamanlar da dâhildir (örn. vaka ile görüşme saati, görüşmenin deşifresi ve raporlandırılması gibi bireysel hazırlıklar ve süprevizyon süresi ECTS saati olarak sayılabilmektedir).

Not: Lisans eğitiminden toplanması beklenen 240 ECTS kredisi ile birlikte yüksek lisans eğitiminin sonunda toplamda en az 360 ECTS kredisi oluşması beklenmektedir.

10. Programın kuramsal ve uygulama ağırlığının belirli bir dengede tutulması beklenmektedir. Buna göre, programda kuramsal-uygulamalı alanlardan herhangi birinin ağırlığı %40'tan düşük olmamalıdır.

11. Tez çalışması

Tezsiz yüksek lisanslarla ilgili standartlar sadece Bitirime Projesi kapsamında farklılaşmakta; diğer açılardan tezli ve tezsiz program içerikleri ve süreleri açısından bir fark bulunmamaktadır.